

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет фізичного виховання

Кафедра теоретичних, методичних основ фізичного виховання і реабілітації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Проректор _____

Набока О.Г.

(підп.)

«27» червня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО
(ПЕДАГОГІЧНОГО) ДОСЛІДЖЕННЯ»**

(назва навчальної дисципліни)

підготовки здобувачів

другого (магістерського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Фізична культура)

(назва спеціальності)

мова навчання українська

Слов'янськ – 2022р.

Розробники:

Федь І.А. - доктор філософських наук, професор, в.о. зав. кафедри ТМОФВіР

Рецензенти:

Шевченко О.В. - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету

Віцько С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання спортивно-педагогічних дисциплін

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теоретичних, методичних основ фізичного виховання і реабілітації

Протокол № 10 від « 23 » червня 2022р.

Завідувач кафедри теоретичних, методичних основ фізичного виховання і реабілітації,

доктор філософських наук, професор. Федь І.А. –

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)

Керівник групи забезпечення кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри ТМОФВіР

Холодний О.І.-

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
«27» червня 2022 р.
протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS– 3	Обов’язкова	
Загальна кількість годин 90	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	1-й	1-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: - контактних – 2 - самостійної роботи здобувачів – 4	16 год.	6 год.
	Практичні	
	14 год.	6 год.
	Лабораторна робота	
	-	-
	Самостійна робота	
	60 год.	78 год.
	Вид контролю: залік.	

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія наукового (педагогічного) дослідження» є вивчення магістрами теорії та методики проведення наукових (педагогічних) досліджень у фізичній культурі та спорті.

2. МАТРИЦЯ

компетентностей, програмних результатів навчання, результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни(обов'язковий компонент)

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО (ПЕДАГОГІЧНОГО) ДОСЛІДЖЕННЯ»

Компетентності, які формуються (шифр відповідно до освітньої програми)	Програмні результати навчання (шифр відповідно до освітньої програми)	Методи навчання	Методи контролю
<p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1)</p> <p>Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. (ЗК 2)</p> <p>Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі. (СК 1)</p> <p>Здатність застосовувати інноваційні освітні технології та методики навчання з предметної спеціальності (на рівні профільної середньої освіти) у стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.(СК 2)</p> <p>Здатність моделювати, проєктувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність у системі середньої освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи обмеженої інформації. (СК 5)</p> <p>Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати результати</p>	<p><i>Вміє</i> критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування середньої освіти в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах. (ПРН 1)</p> <p><i>Добирає і застосовує</i> методики та інноваційні освітні технології у професійній діяльності у стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях(ПРН3)</p> <p><i>Організовує та управляє</i> освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи</p>	<p>Поєднання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання з використанням інноваційних технологій:</p> <p>- словесні методи: лекція (проблемна, лекція-дискусія, лекція-консультація, круглий стіл, лекція-провокація мультимедійна тощо), пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, бесіда, диспут, дискусія, дебати;</p> <p>- наочні методи: спостереження, демонстрація, ілюстрація;</p> <p>- практичні методи: обробка довідкової інформації, тезування, рецензування, складання реферату, тез, наукових статей, плану-проспекту наукового дослідження,</p>	<p>Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне, письмове опитування, тестовий контроль, взаємоконтроль (взаємо-оцінювання),самоконтроль (рефлексія, само-оцінювання) оцінювання самостійної роботи (реферати, плани-конспекти занять, виконання контрольних нормативів), виконання залікових гімнастичних комбінацій, залік, екзамен.</p>

професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою. **(СК 6)**
Готовність на основі самопізнання, формувати власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування. **(СК 13)**

інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси. **(ПРН 4)**
Планує організовує і здійснює науково-педагогічні (експериментальні) дослідження у сфері середньої освіти на засадах академічної доброчесності; аналізувати, узагальнювати і презентувати результати дослідження; доводити власну наукову позицію. **(ПРН 7)**
Знає та вміє складати програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж. **(ПРН 8)**
Добирає і застосовує засоби і методи діагностики рухової діяльності, стану організму, залежно від цілей і завдань, що вирішуються у процесі фізичного виховання у ЗЗСО. **(ПРН 12)**

зокрема з використання інформаційно-комунікаційних засобів навчання (робота із друкованими та електронними інформаційними ресурсами, виконання індивідуальних завдань, тестування);

- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування, рецензування, написання тез, статей);
- відео-метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання: дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані, гейміфіковані;
- активні методи навчання: метод проєктів, кейс метод, мозкова атака;
- інтерактивні методи навчання: технології фасилітативного навчання, методи активізації творчої діяльності, ділові та рольові ігри.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь го	Зокрема					усь го	Зокрема				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 семестр												
Тема1. Теоретичні та методичні основи наукових досліджень.	6	2	-	-	-	4	7	2	--	-	-	5
Тема 1.1 Місце науки у підготовці фахівців галузі «Фізична культура»	6	2	-	-	-	4	5	-	-	-	-	5
Тема 1.2 Методологія і методи наукових досліджень.	6	-	2	-	-	4	5	-	-	-	-	5
Тема2. Структура та зміст наукового дослідження.	6	2	-	-	-	4	7	2	-	-	-	5
Тема2.1 Загальна схема наукового дослідження.	6	2	-	-	-	4	5	-	-	-	-	5
Тема2.2 Розробка та значення гіпотези.	6	-	2	-	-	4	5	-	-	-	-	5
Тема3. Характеристика методів педагогічних досліджень.	6	2	-	-	-	4	7	2	-	-	-	5
Тема3.1 Методи педагогічних досліджень.	6	2	-	-	-	4	5	-	-	-	-	5
Тема3.2 Педагогічний експеримент.	6	-	2	-	-	4	7	-	2	-	-	5
Тема 4. Обробка та оформлення результатів дослідження.	6	2	-	-	-	4	7	-	2	-	-	5
Тема 4.1. Статистична обробка результатів дослідження.	6	-	2	-	-	4	5	-	-	-	-	5
Тема 4.2. Форми викладення отриманих результатів	6	-	2	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 5. Літературно-графічне оформлення результатів педагогічних досліджень.	6	2	-	-	-	4	7	-	2	-	-	5
Тема 5.1. Державні стандарти з оформлення наукових робіт.	6	-	2	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 5.2. Загальна характеристика оформлення ілюстраційного матеріалу.	6	-	2	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Усього годин за 1 семестр	90	16	14	-	-	60	90	6	6	-	-	78

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема1. Теоретичнітаметодичніосновинауковихдосліджень	2	2
2	Тема 1.1 Місценаукиупідготовціфахівцівгалузі«Фізичнакультура»	2	-
3	Тема2. Структуратазмістнауковогодослідження.	2	2
4	Тема2.1 Загальна схема наукового дослідження.	2	-
5	Тема3. Характеристика методів педагогічних досліджень.	2	2
6	Тема3.1 Методи педагогічних досліджень.	2	-
7	Тема 4. Обробка та оформлення результатів дослідження.	2	-
8	Тема 5. Літературно-графічне оформлення результатів педагогічних досліджень.	2	-
Усього годин разом		16	6

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
I семестр			
1	Тема 1.2 Методологія і методи наукових досліджень.	2	-
2	Тема 2.2 Розробка та значення гіпотези.	2	-
3	Тема 3.2 Педагогічний експеримент.	2	-
4	Тема 4.1. Статистична обробка результатів дослідження.	2	2
5	Тема 4.2. Форми викладення отриманих результатів	2	2
6	Тема 5.1. Державні стандарти з оформлення наукових робіт.	2	2
7	Тема 5.2. Загальна характеристика оформлення ілюстраційного матеріалу.	2	-
Усього годин разом		14	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		ДФН	ЗФН
I семестр			
1	Тема1. Теоретичні та методичні основи наукових досліджень.	4	5
2	Тема 1.1 Місце науки у підготовці фахівців галузі «Фізична культура»	4	5
3	Тема 1.2 Методологія і методи наукових досліджень.	4	5
4	Тема2. Структура та зміст наукового дослідження.	4	5
5	Тема2.1 Загальна схема наукового дослідження.	4	5
6	Тема2.2 Розробка та значення гіпотези.	4	5
7	Тема3. Характеристика методів педагогічних досліджень.	4	5
8	Тема3.1 Методи педагогічних досліджень.	4	5
9	Тема3.2 Педагогічний експеримент.	4	5
10	Тема 4. Обробка та оформлення результатів дослідження.	4	5
11	Тема 4.1. Статистична обробка результатів дослідження.	4	5
12	Тема 4.2. Форми викладення отриманих результатів	4	5
13	Тема 5. Літературно-графічне оформлення результатів педагогічних досліджень.	4	6
14	Тема 5.1. Державні стандарти з оформлення наукових робіт.	4	6
15	Тема 5.2. Загальна характеристика оформлення ілюстраційного матеріалу.	4	6
Разом в I семестрі:		60	78

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90-100 балів	Відмінно	Зараховано
75-89 балів	Добре	
60-74 балів	Задовільно	
26-59 балів	Незадовільно	Незараховано
0-25 балів	Неприйнятно	

5.1. Критерії оцінювання результатів навчання (залік)

Критерії оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів: «зараховано» (90-100 балів) – здобувач демонструє високий рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, «зараховано» (75-89 балів) – здобувач виявляє достатній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, «зараховано» (60-74 балів) – наявний рівень мінімально достатніх знань, «не зараховано» (26-59 балів) – недостатній рівень наявних результатів навчання, «не зараховано» (0-25 балів) – результати навчання відсутні.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для вхідного, поточного та підсумкового контролю, взаємоконтролю (взаємо оцінювання), самоконтролю (рефлексія, само оцінювання), тестового контролю, усного, письмового опитування, оцінювання самостійної роботи (доповідь, реферат, тези, мультимедійна презентація), семестровий залік, курсова робота, екзамен.

Питання до екзамену:

Теоретичні (питання №1).

1. Наука як система уявлень про світ (дійсність).
2. Етапи розвитку науки.
3. Теоретична основа наукових досліджень.
4. Структура наукової теорії.
5. Функції наукової теорії.
6. Наукова парадигма.
7. Загальна схема наукового дослідження.
8. Організація і планування наукового дослідження.
9. Види навчально-дослідницьких робіт.
10. Етапи дослідження. Аналіз літератури і практики.
11. Схема побудови дослідження.
12. Загальні положення вибору теми.
13. Розробка гіпотези.
14. Вибір методів дослідження.
15. Методи математичної обробки.
16. Загальні вимоги у визначенні придатності того чи іншого метода.
17. Способи визначення ступені відтвореності метода
18. Метод вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду.
19. Якісна оцінка фізичної підготовленості.
20. Педагогічне спостереження.
21. Способи проведення спостереження
22. Педагогічний експеримент.
23. Етапи статистичного дослідження
24. Прийоми перевірки статистичних гіпотез.
25. Державні стандарти з оформлення наукових робіт.

Методичні (питання № 2.)

1. Методологічна культура науки.
2. Методологія педагогічної науки.
3. Методи наукових досліджень.
4. Спеціальні методи наукових досліджень.
5. Методика педагогічного спостереження. Переваги спостереження, в порівнянні з іншими методами дослідження.
6. Методика проведення якісної оцінки фізичної підготовленості.
7. Методика проведення хронометрування.
8. Методика фіксації графічного зображення результатів хронометрування.

Практичного характеру (питання № 3.)

1. Скласти схему побудови дослідження: вибір теми, тематичний підбір літератури, ведення щоденника, визначення завдань, формулювання назви, підготовка помічників, розробка гіпотези, розробка плану дослідження, підбір досліджуваних, вибір методів дослідження, підготовка документів, організація умов, підбір матеріалу, обробка матеріалу, оформлення результатів, застосування на практиці.
2. Розробити практичну гіпотезу. Пояснити значення гіпотези. Вимоги до гіпотези. Види гіпотез: описова гіпотеза, пояснювальна гіпотеза. Джерела розробки гіпотези. План дослідницької роботи. Схема побудови плану. Календарний план. Кошторис розтрат. Структурні особливості наукового твору.
3. Обґрунтувати вибір методів дослідження. Класифікація специфічних педагогічних методів дослідження в фізичному вихованні.
4. Визначити способи визначення ступені відтвореності метода (порівняння середніх помилок середніх арифметичних показників, отриманих на декількох аналогічних групах які займаються або декількома експериментаторами; вирахування коефіцієнтів кореляції між показниками, зібраними на аналогічних групах які займаються або декількома експериментаторами).
5. Узагальнити метод вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду. Традиційні способи-загальні (розуміння, інтуїція, осмислення) і спеціальні (історикознавчі, психологічні, юридичні). Контент-аналіз (аналіз змісту). Контрольні випробування (тестування). Загальні вимоги, що враховують при розробці системи контрольних вправ.
6. Узагальнити способи проведення спостереження (протоколювання (словесне описання, графічна фіксація з використанням різних умовних позначень і систем зображення фізичних вправ); стенографування; фотографування та кінозйомка; звукозапис).
7. Провести методи опитування (анкетування, інтерв'ю, бесіда). Види анкетування: за об'ємом – суцільне, вибіркове; за способом спілкування – особисте (очне), заочне; за процедурою – групове, індивідуальне; за способом вручення – поштове, роздавальне.
8. Виконати побудову анкети. Частина анкети: вступна, основна, демографічна. Провести класифікацію питань анкети: за змістом - питання про факти, питання про мотиви, демографічні питання, питання за ситуацією (безумовні, умовні); за формою – відкриті, закриті (дихотомічні питання, питання з багатьма відповідями), напівзакриті, прямі, непрямі; за функцією-фільтруючі питання, контрольні питання. Загальні правила складання питань. Перевірка анкети. Завдання перевірки. Зовнішні ознаки типових помилок при складанні опитувальника.

9. Провести педагогічний експеримент. Фактори, що діють на ефективність навчально-виховного процесу в педагогічному експерименті: експериментальні (причинні, наслідкові), супроводжуючі (порівнювальні, спонтанні). Складові характеристики факторів: якісна оцінка у вигляді того чи іншого словесного описання; кількісна, у вигляді самих різноманітних оцінок (від бальних до метричних), отриманих в результаті змін; статистична, у вигляді показників залежності між різними факторами, що вираховуються методами статистичних зв'язків.
10. Визначити головні етапи статистичного дослідження: статистичне спостереження, статистичне зведення і групування, аналіз статистичного матеріалу Вибірка. Генеральна основна) сукупність. Об'єм вибірки. Числові характеристики вибірки: середнє арифметичне значення ознаки, зважена середня арифметична величина, медіана (M_e), Мода (M_o). Правила визначення середнього арифметичного значення ознаки.
11. Визначити основні характеристики розсіяння: розмах варіації, дисперсія, стандартне відхилення (середнє квадратичне відхилення). Спосіб обчислення по розмаху. Нормальний розподіл варіант. Стандартна (середньо квадратична) помилка середнього арифметичного. Коефіцієнт варіації. Коливання результатів: невелика, середня, велика. Довірчі імовірності.
12. Навести основні прийоми перевірки статистичних гіпотез. Статистична гіпотеза. Статистичний критерій. Основні етапи перевірки гіпотези: формулювання гіпотези, вибір рівня значимості, визначення вибіркового значення статистичних характеристик, вибір критерію для перевірки статистичної гіпотези, порівняння розрахункового значення з критерієм значення для вибраного рівня значимості і прийняття або відхилення гіпотези. Нормальний розподіл. Проведення педагогічного дослідження.

7. Рекомендована література.

7.1 Основна

1. Авраменко О.В., Павличенко Г.Ю., Паращук С.Д. Статистичні методи в освітніх вимірюваннях. Ч. I. Класична теорія тестування: навч.-метод. посіб. Кіровоград: Лисенко В.Ф., 2012. 120 с.
2. Анненкова І.П. Наукові основи моніторингу якості професійної діяльності науково-педагогічних працівників ВНЗ: монографія. Одеса: Оптімум, 2015. 330 с.
3. Бабенко В.В. Основи теорії ймовірностей і статистичні методи аналізу даних у психологічних і педагогічних експериментах: навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені І. Франка, 2009. 184 с.
4. Барковський В.В., Барковський Н.В., Лопатін О.К. Теорія ймовірностей і математична статистика. Київ: ЦУЛ, 2002. 448 с. Серія: Математичні науки.
5. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования: учеб. пособ. Киев: МАУП, 2002. 216 с.
6. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методология і організація наукових досліджень. навч. посіб. Київ: Центр учб. л-ри, 2014. 142 с.
7. Ковальчук Л. Моделювання науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с.
8. Крушельницька О.В. Методология та організація наукових досліджень: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2003. 192 с.
9. Педагогічні аспекти організації навчального процесу у вищій школі: кол. монографія за заг. ред. докт. пед. наук Н.І. Мачинської. Львів: Ліга-Прес, 2015. 162 с.
10. Підласий І.П. Діагностика і експертиза педагогічних проєктів: Навч. посібник. Київ: Україна, 1998. 343 с.
11. Тверезовська Н.Т., Сидоренко В.К. Методология педагогічного дослідження: навч. посібник; Кабінет Міністрів України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 439 с.
12. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науководослідницької діяльності: Підручник. Київ: Знання, 2006. 307 с.
13. Ягупов В.В. Педагогіка: Посібник. Київ: Либідь, 2002. 560 с.

7.2 Допоміжна.

1. Алексєєнко Т. А. Основи педагогічного експерименту і кваліметрії : Навч.-метод. посібник / Алексєєнко Т. А., Сушанко В. В.; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. — Чернівці: Рута, 2003. — 41 с.
2. Волощук І. С. Основи наукових досліджень. Педагогіка : Навч. посібник / Волощук І. С. ; Кафедра педагогіки Національного аграрного ун -ту. — К., 2006. — 107 с.

3. Гончаренко С. У. Методологічні характеристики педагогічних досліджень / С. У. Гончаренко // Вісник АПН України. - 1993. - № 1. - С. 11-23.
4. Євдокимов В. І. Педагогічний експеримент : Навч. посіб. для студ. пед. вузів / [Євдокимов В. І., Агапова Т. П., Гавриш І. В., Олійник Т. О.] ; Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г. С.Сковороди. — Х. : ТОВ «ОВС», 2001. — 148с.
5. Клименюк О.В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: Авторський підручник / Клименюк Олександр Валеріанович. — Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. — 398 с.
6. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : Навч. посібн. / Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. - Вид. 2-е, доп. і перероб. - К. : Видавничий дім „Професіонал”, 2004. - 208 с.
7. Лаврентьєва Г. П. Методичні рекомендації з організації та проведення науково-педагогічного експерименту / Г. П. Лаврентьєва, М. П. Шишкіна. - Київ : ІТЗН, 2007.
8. Лузан П.Г. Основи науково-педагогічних досліджень: навчальний посібник / Лузан П.Г., Сопівник І.В., Виговська С.В. - К. : ДАКККіМ, 2008. - 248с.
9. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. - 236 с.
10. Полонский Б.М. Методы определения новизны результатов педагогических исследований / Полонский Б.М. // Сов. педагогика. - 2005. - № 1. - С. 64 - 70.
11. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень : Навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти / Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. — К.: РННЦ «ДІНІТ», 2000. — 260с.
12. Синденко В.М. Основы научных исследований / Синденко В.М., Грушко И.М. - Харків : Вища школа, 2006. - 200 с.
13. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження: монографія. - Харків: ФОП Панов А. М., 2017. - 2017. - 237 с.

8. Інформаційні ресурси.

1. GoogleScholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування <https://scholar.google.com.ua/>
2. Портал полегшення процедури оформлення наукових джерел відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії (ВАК) України та проходження нормоконтролю при написанні публікацій, курсових, дипломних, дисертацій та інших наукових робіт [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.vak.org.ua

3. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.

4. Методологія науки [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.inter-pedagogika.ru>.

5. Методологія науки - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific. 6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

7. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>

8. Посилання на дистанційний курс.

Дистанційний курс «Методологія наукового (педагогічного) дослідження»:

<http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2416>